

យោបេជ័ទិនាល់បេដែមទេវក្សា Klonowiecka-Milart និងខោវក្សា Jayasinghe

៩. យើងឯកភាពជាមួយមតិភាគគ្រឿនដែលថា បណ្តិ៍ឯកសាទុក្រុនេះត្រូវបានទិន្នន័យរបស់ក្រសួងពេទ្យនៅវិធាន ១០៥ ឡើយ។ លើសពីនេះទៀត យើងកំណើកភាពថា ពុំមានសិទ្ធិឯកសាទុក្រុនភាមុយដើរដើរនៅទេ។ ទោះដោយបីសពីនេះទៀត យើងដំឡាក់ទៅនឹងអំណែងអំណាងមិនច្បាប់បានដែលថា យុត្តិធម៌របស់អង្គដំនុំជម្រះនេះ លើបណ្តិ៍ឯកសាទុក្រុនភាមុយត្រូវបានកំហិតកិច្ចនូវក្រុមកាលបែង: ទេសប៉ែងដែលថា ដូចមានរៀបចំបាប់ក្នុងវិធាន ១០៥ (៥)។ លើចក្ខុវិនិដ្ឋនេះត្រូវបានមួយនឹងយុត្តិធម៌ស្របស់ អ.វ.ត.ក ទូលាប់អនុវត្តន៍របស់គុណភាព ព្រហ្មទូលាប់អនុវត្តន៍របស់គុណភាព តម្រៃការនៃការដំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌និងនាប់របៀប និងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ខោទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ យោងតាមមាត្រា ៣៣ ត្រូវបានបញ្ជីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក យើងយល់ថា អង្គដំនុំជម្រះគុណភាពការកំពុលអាចអនុវត្តយុត្តិធម៌របស់ក្រសួងពេទ្យនេះ ដែលបាក់ពីនឹងឯកសាទុក្រុនភាមុយដែលនឹងបង្កើតឡើងប៉ុណ្ណោះពាល់ជាសារវរពុណ៍ដល់ការប្រព័ន្ធដើរដោយយុត្តិធម៌ និងនាប់របៀបនៃកិច្ចដែលការនិតិវិធី ឬលទ្ធផលនៃការដំនុំជម្រះ និងដែលដំណោះស្រាយត្រូវបានកំពុលអាចពាន់ត្រូវកិច្ចដំណើរការនិតិវិធីបានយ៉ាងពិតប្រាកដ។ យើងឯកស្រាវច្បាស់ថា បណ្តិ៍ឯកសាទុក្រុននេះបានបង្កើតឡើង។
១០. កិច្ចដំណើរការនិតិវិធីនេះនឹងគុណភាពខ្លួនគ្នាអ្នកដោតនានា បានបង្ការឲ្យចាយមានលក្ខណៈដៃងអន្តាយ។ ការដំនុំជម្រះនានាដែនគុណភាពខ្លួនគ្នាអ្នកដោត ជាទូទៅបានចំណាយពេលជាថ្មីនៅលើក្រោមដំនុំជម្រះ^១ ក្នុងសំណុំព្រៃន ០០១ នៅ អ.វ.ត.ក កិច្ចដំណើរការនិតិវិធីដំនុំជម្រះបានចំណាយពេលវេលាអស់ចំណួន ៨ ខែ និងចំណាយពេលវេលាចំណួន ៩ ខែ ទៀត មុនពេលនៃការចេញសាលក្រមដំនុំជម្រះ^២ ការដំនុំជម្រះក្នុងសំណុំព្រៃន ០០១ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជនជាប់ខោចំណួន ៤ នាក់ មិនមែន ១ នាក់ទេ។ ហើយបន្ថែមការថាទីប្រកាសអំពីអំពីប្រលួយពួកដែលនឹងដោលក្រសួងពេទ្យនេះ និងសំណុំព្រៃន ០០១ នៅ អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.អ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០, ទំព័រ ៤៩ ដែលមាននៅលើគេហទំនួរ <http://www.sc-sl.org>^៣

¹ Antonio Cassese, “ស្ថិតិស្ថិតិការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាការ និងផលិតភាពរបស់គុណភាព”, ឧបសម្រួល យុត្តិធម៌ជាមួយនឹង “របាយការណ៍ស្ថិតិគុណភាពពីសេសស្របប៉ែងខោវក្សា”, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦, ទំព័រ ៤៩ ដែលមាននៅលើគេហទំនួរ <http://www.sc-sl.org>^៣

² សាលក្រម, សំណុំព្រៃន ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.អ, ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ E188, កម្រាមណ្ឌលទៅ

និងដែលពាក់ព័ត៌មូនីងវិសាលភាពទូលាប់ទូលាយជាងមុន នៃការរចាជប្រកាស់ដោយផ្ទើកលើអង្គភេទទី³។ ការដំឡើងមុន ជប្រជាផ្លូវការ ដែលបានគេចូលរួមចូលរួមជាមួយ និងចំណាយពេលវេលាយ៉ាងហេចធោនាត់ចំនួន នៅក្នុងសំណុំពីរលទ្ធភាព ០០២ ត្រូវបានគេចូលរួមចូលរួមជាមួយដែលពីរត្រូវបានស្វាប់ភ្នាមៗ ជាចំណាត់ថ្នាក់និងត្រូវពន្លារពេល យ៉ាងឆាប់បំផុតក្នុងសំណុំពីរលទ្ធភាព ០០១ នៅក្នុងសំណុំពីរលទ្ធភាព ០០២។

៣. វិធាន និងទម្ងាប់អនុវត្តន៍ពាក់ព័ត៌មូនីងយុត្តិធម៌ការបើបណ្តិ៍និងសាខាទុក្ខ នៅក្នុងគុណភាពខ្លួនដែលជាតិដែលទ្រូវបានគិតជាតិការពិតជាក់ស្វែងនេះ។ គុណភាពខ្លួនដែលជាតិសម្រាប់អតិថិជញ្ជូន និងការប្រើប្រាស់ ICTY, គុណភាពខ្លួនដែលជាតិសម្រាប់រវាងជាតិ ICTR, គុណភាពពិសេសសម្រាប់ស្ថិតិវឌ្ឍន៍ SCSL និងគុណភាពខ្លួនដែលជាតិ ICC ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យនិងសាខាទុក្ខភ្នាមៗ ចំពោះសេចក្តីសម្រេចធោនាមយសិទ្ធិយុត្តិធម៌ការ និងឱកាសបង្កើតមួយច្បាស់ទៀត ដើម្បីលើស្ថិតិការអនុញ្ញាតក្នុងការបើបណ្តិ៍និងសាខាទុក្ខ ទាក់ទិននិងបញ្ហាបាយមួយ “ដែលនិងប៉ះពាល់ជាសារវន្តិដល់ការប្រព្រឹត្តិទៅដោយត្រូវនិងភាប់របៀប នៃកិច្ចដែលជាការនិតិវិធី ឬ លទ្ធផលនៃការដំឡើងមុន”⁴ ។ គុណភាពទាំងនេះនៅក្នុងការអនុញ្ញាតក្នុងការបើបណ្តិ៍និងសាខាទុក្ខ ដោយនៅទីណាម តាមអំណាចអន្តានុសិទ្ធិនេះ ក្នុងពេលសាលដីការបើបណ្តិ៍និងសាខាទុក្ខ ពាក់ព័ត៌មូនីងបញ្ហាមួយដែល

³ ដីកាដំណោះស្រាយបញ្ហានិនជាប់ថានៅ កំង បុរិធម៌ ហេតុ ឱ្យដំឡើងមុន, សំណុំពីរលទ្ធភាព ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អ.ដ.ស.ធន, ចុះថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ ឯកសារ D99 (“ដីកាដំណោះស្រាយ សំណុំពីរលទ្ធភាព ០០១”), ការាជ្ញា ១០-១៧៨; ដីកាដំណោះស្រាយ, ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D427 (“ដីកាដំណោះស្រាយនៃសំណុំពីរលទ្ធភាព ០០១”), ការាជ្ញា ១៨-១៧៨។

⁴ “កាលវិភាគដំឡើងមុនប់ អ.វ.ត.ក សំណុំពីរលទ្ធភាព ១ និង ២”, ឯកសារឧបសម្ព័ន្ធភាប់ទៅនិងថវិកាលើស្ថិតិការប់របៀប អ.វ.ត.ក សម្រាប់ឆ្នាំ ២០១៨-២០១៩ ដែលមាននៅលើគេហទំនាក់ទំនាក់ <http://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/Annex%20A-D.pdf> (“ការព្យាករថវិកាប់ អ.វ.ត.ក”)។

⁵ ដោយអនុលាមតាមដីកាប់បែកសំណុំពីរបស់អង្គដំឡើងមុន សាលក្រុមបែមនិងចេញសិទ្ធិបច្ចេកទេសប្រកាសចំនួន ត្រួច ពាក់ព័ត៌មូនីងការផ្តាល់ទីលំនៅប្រជាជនដែលការកាលទី I និងដែលការកាលទី II។ ស្ថាមឈឺន ដីកាប់បែកសំណុំពីរលទ្ធភាព ៩៧ នៃវិធានដំឡើង, ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ E124។ សវនាការដែលការកាលទីមួយនេះ ត្រូវបានព្យាករថវិកាប់នៅក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ (ស្ថាមឈឺន ការព្យាករណ៍ថវិកាប់ អ.វ.ត.ក) ដែលកិច្ចដែលជាការនិតិវិធី លើបណ្តិ៍និងសាខាទុក្ខនិងចាប់ផ្តើម។

⁶ វិធាននៃនិតិវិធី និងកសិកាងរបស់គុណភាព ICTY, វិធាន ៧៨(២) វិធាន ៧៣(២); វិធាននៃនិតិវិធី និងកសិកាងរបស់គុណភាព ICTR, វិធាន ៧៨(២), វិធាន ៧៣(២); វិធាននៃនិតិវិធី និងកសិកាងរបស់គុណភាព SCSL, វិធាន ៧៨ (៤), (៥), វិធាន ៧៣ (២); ម្ចាស់បញ្ជីកំណត់គុណភាព ICC, មាត្រា ៩៧(១)(យ)។

ហាមយាត់មិនទ្វានការផ្តល់ទោសប្រើប្រាស់ដែង និងហាមយាត់មិនទ្វានការដំឡើងប្រជាជនដែង⁹។ ពេលវេលា សភាពតាមគីឡូចិត្ត និង (ទោះបីពុំពាក់ពួនឡើងដែរ) តម្លៃការហិរញ្ញវត្ថុនៃការដំឡើងប្រជាជនទៅបានគេយល់ដាច់ឡើងទៅ ដាការធ្វើឲ្យខ្លួចប្រយោជន៍ដែលជាប់ចោរយ៉ាងធម្មនៅ ទោះបីឡើកឯងករណីមានការសម្រេចទ្វានដែលជាប់ចោរ វួចធុកពីបទចោរក៏ដោយ¹⁰។ នៅ អ.វ.ត.ក ការខ្លួចប្រយោជន៍នេះមានលក្ខណៈធម្មនៅ នៅពេលដែលដែលជាប់ចោរតម្លៃបានយុទ្ធម៌នៅមីនីរីយំបានក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តាកកការដំឡើងប្រជាជន¹¹។ ប្រចិនបើអង្គដំឡើងប្រជាជនតុបាការកំពុលបសម្រេចជាយថាបាតុណាមួយចោរ គោលការណ៍ក្នុងការកាត់សេចក្តី ឲ្យ ធម៌ ឬបទល្ហីសរីក្រុមយោ ហាមយាត់កិច្ចដែលឱ្យការនឹតិវិធីដែលកំពុងប្រព័ន្ធទៅប្រជាជន និងដែលជាប់ចោរក្នុងសំណុំពីរ ០០២ គត់និងត្រសិរីនៅក្រោមការយុទ្ធម៌នៃដែលគ្មានមូលដ្ឋាន និងមិនអាចដោះស្រាយតម្លៃដែលជាប់ចោរត្រូវបាន វិមានចំណែករាយជាបង្កើរកាយជាយុទ្ធម៌នដើម្បីចូលរួមក្នុងដែលការនឹតិវិធីរបស់គ្មានការ¹²។ ការខ្លួចប្រយោជន៍ដែលអាចកើតមានដល់សិទ្ធិជាសារវិនិក្នុងការទទួលបានបេរីភាព តីមានទំហំដែង ទីបរិជានេះ(១) នៃវិធានផ្លូវការ មាត្រា ០៤(៣)(គ) នៃកតិកាលព្រាសនីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនៃយោបាយ និងមាត្រា ៣៣ និងផ្លាស់ស្រាយពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក បង្កាប់ទ្វានដំឡើងប្រជាជនតុបាការកំពុលដោយតិចតិចរាល់ ទ្វានត្រូវបង្រៀនដោយទៅក្នុងការទទួលបានបេរីភាព នៅដែលជាប់ចោរក្នុងប្រជាជន។

៥. ជាច្នៃងក្រាយ យើងកតិសម្ងាត់រួម ការទទួលយកបណ្តិ៍សាទ់ទូកនៅដែលរាក់កាលនេះ ជាច្នៃងទៅតាំងមានដល់បោះពាល់អវិជ្ជមានណាមួយមកដើរការដំឡើងប្រជាជន ០០២ ប្រើប្រាស់ប្រជាជនដែលការនឹតិវិធីនៅថ្ងៃនេះមុខ អ.វ.ត.ក ឡើយ។ នៅថ្ងៃប្រជាជន បញ្ជាជាមួយនឹងដែលបានលើកក្នុងបណ្តិ៍សាទ់ទូកនេះ និងត្រសិរីដំឡើងប្រជាជន។

⁹ គ្មាយឱ្យកតិកាលព្រាសនីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនៃយោបាយ, មាត្រា ០៤(៣) (“ត្រានដែលរាក់ត្រូវយកមកថានប្រកាស ឬយកមកផ្តល់រាយជាសារជាតិឡើយ ចំពោះបទល្ហីសដែលបានផ្តល់ទោសជាសាស្ត្រ បុណ្យលើកលែងទោសស្របតាមច្បាប់” និងនឹតិវិធីព្រាសនីប្រជាជនរបស់រដ្ឋិស្សិយប្បញ្ញត្របៀប (រាយការបង្កើតនៃពេលរដ្ឋបាល)។

¹⁰ សំណុំពីរ Green ទូលាយនិងសរបស់អាមេរិក, 355 U.S. 184, 187-88 (ឆ្នាំ ១៩៤៧)។

¹¹ ស្រួលឱ្យកតិកាលព្រាសនីពីការដែលការស្របតាមច្បាប់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D427, កចាគណ្ឌ ១៦៧៧-១៦៧៨; សាលាផីការលើបណ្តិ៍សាទ់ទូកនៃរបស់រដ្ឋិស្សិយប្បញ្ញត្របៀប (រាយការបង្កើតនៃពេលរដ្ឋបាល) ឯកសារ D427/5/10, ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១។

¹² ប្រពិចារីក, (ភាសាអង់គ្លេស), ថ្ងៃទី ១៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ E1/13.1, ទំព័រ ៣៦-៣៧, ប្រពិចារីក (ភាសាអង់គ្លេស), ថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ E1/14.1, ទំព័រ ៨។

ដោយប្រសិនបើបណ្តឹងសាធារណៈត្រូវបានដោយប្រាយជាបន្ទាន់ដែលត្រូវបានដែលសរុបនៅក្នុងការដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ និងការតែងច្បាស់គ្មានបញ្ជីដែលការនឹងត្រូវដើរបីសាលដីការនៃបណ្តឹងសាធារណៈ។ ដូចដែលយើងបានកត់សមាតថ្មីមកហើយទាំងអ្នកដែលបានការពេទ្យប្រចុះ ប្រសិនបើអង្គដំនុំជំនាញនេះបានសេចក្តីសម្រេចបស់អង្គដំនុំជំនាញនេះសារណា ដំបូងលើអង្គសេចក្តី។

៦. យើងបានយល់យើងបាន បណ្តឹងសាធារណៈមានលក្ខណៈអាចចូលចូលបាន ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៣៣ ដើម្បីច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ហើយយើងបានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយលើអង្គសេចក្តី។ បើផ្លូវដោយហេតុថា បញ្ជាចាំងប៉ុន្មានមានលក្ខណៈបើកចូលបាន សម្រាប់អង្គដំនុំជំនាញនេះទាំងមួលធ្វើការពិនិត្យពិចារណាក្នុងលក្ខណៈជាអ្នកម្រួយនៃសាលដីការលើបណ្តឹងសាធារណៈ បន្ទាប់ពីបានស្ថាប់យោបល់ភាគី ទីបី យើងយល់យើងបាន យោបល់របស់យើងស្តីពីអង្គសេចក្តីនៃបណ្តឹងសាធារណៈ ពីទាំងមានសុពលភាពគ្នាដឹងទៅនៅដែលការកំណត់ការនេះទេ។